

Lavinia FLOREA

Globalizare și securitate economică

COLECȚIE DE SUCCES

Lavinia FLOREA

Globalizare și securitate economică

Lumen

Iași 2006

Lavinia FLOREA
Globalizare și securitate economică

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr 003

Tehnoredactare computerizată: Morariu Irina Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale:

Lavinia FLOREA

Globalizare și securitate economică

Editura Lumen

Bibliografie

Pag.183

ISBN-

Extras din volumul:

Florea, L. (2006). Globalizare si securitate economica. Iasi, Romania: Lumen.

Lavinia FLOREA

Globalizare și securitate economică

Lumen

Iași 2006

Extras din volumul:

Florea, L. (2006). Globalizare și securitate economică. Iași, România: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Mulțumirile autoarei se îndreaptă către doamna prof. univ. Mihaela Luțaș, pentru sugerarea temei și susținerea în realizarea acestei lucrări, către doamna Florence Bonnet, de la Organizația Internațională a Muncii, pentru permisiunea de a accesa bazele de date privind securitatea economică și către toți cei care au sprijinit-o și încurajat-o pe durata scrierii acestei cărți.

Extras din volumul:

Florea, L. (2006). Globalizare si securitate economica. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Florea, L. (2006). Globalizare si securitate economica. Iasi, Romania: Lumen.

Cuprins:

Introducere	11
Capitolul I Globalizare și securitate economică	
Delimitări teoretice.....	13
<i>Globalizarea – în căutarea unei definiții.....</i>	<i>13</i>
<i>Trăsăturile specifice ale globalizării.....</i>	<i>16</i>
<i>Scurt istoric al globalizării.....</i>	<i>26</i>
<i>Grile de analiză a globalizării.....</i>	<i>29</i>
<i>Conceptul de securitate economică – definiție și conținut .....</i>	<i>29</i>
Măsurarea securității economice	35
Amenințări ale securității economice.....	39
Capitolul II Amenințări ale securității economice în era globalizării	41
1. <i>Sărăcia .....</i>	<i>41</i>
Ce este sărăcia?	41
Măsurarea sărăciei. Tipologie.....	43
Cine sunt săracii?	46
Sărăcie, inegalitate și excludere socială	47
Sărăcia pe glob	48
Sărăcie, dezvoltare și globalizare	53
2. <i>Crișele financiare .....</i>	<i>56</i>
Natura crizelor financiare.....	56
Criza financiară din Asia.....	57
Criza financiară din Rusia.....	59
Criza financiară din America Latină	60
Răspunsuri și soluții la crize.....	61
3. <i>Protecția socială.....</i>	<i>64</i>
Protecția socială pe glob.....	65

Efectul globalizării asupra sistemelor de protecție socială.....	68
Protecție socială și sărăcie	72
4. <i>Delocalizări și externalizări</i>	73
Clarificări teoretice. Domenii de manifestare.....	73
Delocalizări și externalizări: incidență și efecte.....	77

Capitolul III Securitatea economică pe glob 87

<i>Securitatea economică pe mapamond, din perspectiva Indicelui securității economice (ESI) al OIM</i>	87
<i>Alți indicatori de evaluare a securității economice pe glob</i>	95
<i>Sărăcia angajaților</i>	103

Capitolul IV Mijloace de atingere și consolidare a securității economice..... 111

1. <i>Rolul statelor: protecționismul și naționalismul economic</i>	111
2. <i>Responsabilitatea statelor bogate</i>	117
3. <i>Rolul organizațiilor internaționale</i>	122
Fondul Monetar Internațional.....	122
Banca Mondială	125
Organizația Mondială a Comerțului.....	126
Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și G8.....	127
4. <i>Rolul organizațiilor regionale</i>	128
5. <i>Rolul companiilor multinaționale</i>	134
6. <i>Rolul altor actori</i>	139
7. <i>Soluții alternative</i>	142
Fondul ideologic al altermondializării	144
Concluzii	151

Bibliografie	159
ANEXA 1 Clasificarea economiilor lumii, conform Băncii Mondiale, în 2005	167
ANEXA 2 Indicele securității economice (ESI) și sub- indicii săi componenți, conform Organizației Internaționale a Muncii.....	170
Anexa 3 Securitatea economică și componentele sale. Situația pe glob	181

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Florea, L. (2006). Globalizare si securitate economica. Iasi, Romania: Lumen.

Introducere

Globalizarea este un subiect la modă, omniprezent în discursul mediatic, în literatura de specialitate, dar și în conversațiile cotidiene. Opiniile exprimate despre acest set de procese care marchează toate aspectele vieții noastre sunt adesea antagonice, de aceea, pentru o mai bună înțelegere a globalizării, am simțit nevoia unei analize personale și obiective. Lucrarea de față își propune să urmărească efectul globalizării asupra indivizilor și al statelor. Analiza se rezumă la aspecte economice și sociale, mai precis, la așa-numita *securitate economică*, aspectele politice și culturale, care pot fiecare constitui subiectul altor lucrări, fiind lăsate intenționat în plan secundar.

Primul capitol este menit să clarifice termenii cheie ai lucrării – globalizare și securitate economică –, printr-o trecere în revistă a celor mai semnificative abordări în literatura de specialitate. Un accent deosebit cade pe termenul de securitate economică. Termenul este des folosit, însă nedefinit la nivel conceptual, ceea ce ne-a permis realizarea unui demers de cercetare original. Lucrarea cuprinde prezentarea studiilor realizate de Organizația Internațională a Muncii în domeniul securității economice, cu meritele și scăderile acestora, și își propune oferirea unei definiții proprii enumerative și cât mai complete a acestei noțiuni.

Capitolul II analizează amenințările securității economice induse de globalizare, cele mai importante probleme identificate fiind sărăcia, crizele economico-financiare, deficiențele sistemelor de protecție socială și efectele delocalizărilor și ale externalizărilor asupra standardului de viață al cetățenilor lumii. Aceste fenomene sunt evidențiate cu ajutorul unor exemple și statistici relevante referitoare la toate regiunile lumii.

Capitolul III creează o imagine de ansamblu a securității economice pe glob, dar și pe fiecare zonă în parte, din perspectiva unor indicatori relevanți, cum ar fi indicele securității economice, accesul la apă potabilă, sărăcia angajaților, accesul la tehnologie ș.a.

Lavinia FLOREA

Capitolul IV prezintă mijloacele de atingere și consolidare a securității economice, în funcție de actorii care pot avea un rol însemnat în acest sens: statele, organizațiile regionale, instituțiile internaționale, corporațiile, ONG-urile, dar și alte grupuri de inițiativă. De asemenea, sunt prezentate și soluțiile nonconformiste, cum sunt cele propuse de mișcarea altermondialistă.

Concluziile lucrării evidențiază câștigătorii și perdanții globalizării la nivel mondial, subliniind relația dintre globalizare și securitate economică, precum și căile de urmat pentru atingerea unei securități economice universale.

Anexele lucrării conțin precizări necesare pentru înțelegerea datelor statistice prezentate (de exemplu, clasificarea țărilor în funcție de diverse criterii întâlnite în corpul lucrării), clarificări în legătură cu conținutul și calcularea Indicelui Securității Economice, precum și date care caracterizează statele lumii din punctul de vedere al securității economice.

Sper ca lectorii acestei cărți să o găsească interesantă și pertinentă, să mediteze asupra aspectelor analizate, iar la final să aibă o viziune cât mai complexă asupra problemelor lumii și timpului în care trăim, în fața cărora nimeni nu ar trebui să rămână indiferent.

Lavinia Florea

Capitolul I

Globalizare și securitate economică Delimitări teoretice

Globalizarea este o realitate a lumii contemporane cu manifestări și repercusiuni interconectate la toate nivelurile activității umane – economic, politic, social, cultural, științific, tehnologic, ecologic. Termenul în sine este unul foarte la modă, folosirea lui fiind adeseori retorică. Devenit deja un clișeu, termenul are accepțiuni diferite, în funcție de cel care îl definește. La rândul său, conceptul de *securitate economică* nu are o semnificație unitară pentru toți utilizatorii. De aceea, înainte de toate, considerăm necesară clarificarea acestor doi termeni cheie ai lucrării noastre și în acest capitol vom trece în revistă cele mai semnificative interpretări ale lor.

Globalizarea – în căutarea unei definiții

Globalizarea a fost definită în diverse moduri, în funcție de scopul utilizării definiției, existând diverse nuanțe. Astfel, un dicționar de științe politice va insista pe trăsăturile politice ale fenomenului, unul economic pe cele economice etc. Cert este că nu există o definiție atotcuprinzătoare și incontestabilă a conceptului¹. Prin urmare, vom prezenta în continuare două definiții pe care le considerăm reprezentative, urmând să definim globalizarea descriptiv, evidențiind caracteristicile ei, în domenii specifice.

Astfel, în *Dicționarul Cambridge al limbii engleze*, globalizarea are în primul rând un sens economic („creșterea schimburilor peste tot în lume, în special prin activitatea marilor companii care produc și schimbă bunuri în diverse țări”) și apoi unul largit (procesul prin care

---

¹ Interesant este faptul că globalizarea nu este definită de *Dicționarul explicativ al limbii române*.

„bunurile și serviciile disponibile sau influențele sociale și culturale devin treptat similare în toate părțile lumii”).

Conform *Dicționarului de sociologie Blackwell*, „globalizarea este un proces în care viața socială în interiorul societăților este din ce în ce mai mult afectată de influențele internaționale bazate pe orice - de la legături politice și comerciale, la muzică, stil vestimentar și mass-media comune. Poate cea mai puternică formă a globalizării este cea economică, în care planificarea și controlul se extind de la o concentrare relativ restrânsă – cum ar fi o firmă care face afaceri la nivel regional sau național – la o concentrare globală, în care întreaga lume servește ca sursă de forță de muncă, materii prime și piețe”.

Înainte de a trece la analiza mai detaliată a globalizării, trebuie să precizăm că în spațiul francofon se vorbește cu preponderență despre *mondializare*. Dacă majoritatea autorilor afirmă că termenii sunt echivalenți, unii dintre ei fac, totuși, următoarea distincție: mondializarea ar fi „difuzarea civilizației mondiale, cu toate aspectele ei intelectuale și spirituale, un proces cu potențial umanitar, egalitar și universalist, animat de respectul fiecăruia pentru fiecare”, în timp ce globalizarea ar fi „extinderea și stabilizarea imperiului bogățiilor asupra săracilor, al celor puternici asupra celor slabi, în cadrul unui proces economic și politic” (Landes, 2000, p. 2). În principiu, autorii francofoni dau termenului de globalizare o conotație negativă și îl circumscriu aproape exclusiv sferei economiei. În esență, globalizarea este pentru ei „o practică de expansiune și de gestiune economică și financiară realizată de marile întreprinderi și de companiile multinaționale, în beneficiul lor exclusiv” (ZLEA, 2005). Pe de altă parte, mondializarea privilegiază dimensiunile umane și etice ale globalizării, trăsăturile ei distinctive fiind următoarele:

- a fost inițiată de actori publici naționali și internaționali;
- comportă mai multe elemente – economice, instituționale, politice, tehnologice și sociale;
- recunoaște existența domeniului public și a celui privat (ZLEA, 2005).

George Soros, de pildă, definește globalizarea tot din perspectivă economică, drept „dezvoltarea piețelor financiare

Globalizare și securitate economică

---

globale, creșterea corporațiilor transnaționale și dominația lor crescândă asupra economiilor naționale” (Soros, 2002, p. 5).

În consecință, globalizarea ar fi un termen mai puțin cuprinzător decât mondializarea sau, cu alte cuvinte, globalizarea ar fi mondializarea indusă de activitatea corporațiilor și de liberalizarea comerțului mondial și nu ar desemna aspectele culturale, politice, ecologice etc. ale procesului. În același timp, mondializarea ar avea mai mulți actori: indivizii, întreprinderile, statele și mișcările transnaționale (ONG-uri și alte instituții gen Amnesty International, Médecins sans frontières etc., implicate în așa-numitul „civism planetar”).

În accepțiunea noastră, însă, cele două concepte sunt echivalente, deci intersanjabile. Totuși, dat fiind că în limba română s-a generalizat folosirea termenului englezesc, în prezenta lucrare îl vom privilegia și noi pe acesta.

O altă distincție pe care dorim să o facem este aceea între globalizare/mondializare și internaționalizarea economiei, aceasta din urmă având următoarele caracteristici:

1. Desemnează, în primul rând, schimbări de natură statistică, cum ar fi creșterea ponderii comerțului exterior în PIB-ul diverselor economii naționale și delocalizările oportuniste sau conjuncturale, ca de exemplu, cele din anii '70.

2. Economiiile naționale rămân entitățile cele mai semnificative pentru a înțelege fluxurile economice la scară planetară.

3. Pentru întreprinderi, internaționalizarea (importul, exportul, delocalizările) rămâne o alegere facultativă sau secundară și nu o exigență indisolubil legată de mediul de afaceri.

4. Internaționalizarea mai permite existența preferinței naționale ca motivație pentru investitori (Norel, 2004, p. 24).

În opinia lui Gérard Kebabdjan, „mondializarea este o tendință opusă internaționalizării. Internaționalizarea exprimă, de fapt, dezvoltarea relațiilor între economiiile naționale și-și găsește, deci, sensul în relație cu un principiu național de structurare a economiei lumii. Soclul pe care s-a constituit economia națională și deci economia inter-națională este diviziunea economiei mondiale în

state și organizarea societăților sub forma statelor-națiuni. Procesul din inima mondializării nu e deschiderea economiilor naționale, ci descompunerea (decompoziția) parțială a spațiului de reglare național” (Kebabdjan, 1999, p. 55).

Trăsăturile specifice ale globalizării

Globalizarea este un proces complex, care își pune amprenta asupra tuturor sectoarelor de activitate umană. În continuare, vom enumera modurile specifice de manifestare a globalizării în cele mai importante domenii, încercând să trecem în revistă cât mai multe dintre ideile vehiculate în legătură cu acest subiect.

Sub aspect economic, globalizarea presupune:

1. Mondializarea cererii și a ofertei;
2. Apariția și intensificarea concurenței globale;
3. Extinderea capitalismului și a economiei de piață la scară globală. Capitalismul a devenit, cu câteva excepții, singura formă de organizare economică, procesul de extindere geografică a capitalismului fiind marcat de momentul prăbușirii blocului comunist. În prezent, procesul de trecere la capitalism se adâncește în țările foste comuniste, un exemplu extrem de interesant fiind cel al Chinei.
4. Dominația sistemului financiar global, a piețelor de capital, în fața producției și comerțului (volumul tranzacțiilor financiare depășește volumul tranzacțiilor cu bunuri și servicii);
5. Mobilitatea capitalului și extinderea fluxurilor internaționale de capital în afara triadei SUA-Uniunea Europeană-Japonia, începând cu anii '90;
6. Dereglementarea (fiscală, economică etc.) prin care s-a facilitat libera circulație a factorilor de producție²;

---

² Valakakis observă, totodată, că globalizarea facilitează și libera circulație a „factorilor de distrugere”.

Globalizare și securitate economică

---

7. Specializarea producției de bunuri și servicii la scară globală, după criteriul avantajului comparativ, mai ales în ceea ce privește forța de muncă și resursele;

8. Incidența crescută a delocalizărilor și externalizărilor;

9. Competiția globală pentru investiții străine;

10. Integrarea economică regională a țărilor, în diverse structuri (Uniunea Europeană, NAFTA, ASEAN etc.);

11. Dominația economică a Nordului asupra Sudului și concentrarea schimburilor economice pe direcțiile Nord-Nord, Nord-Sud, ponderea schimburilor Sud-Sud fiind foarte scăzută;

12. Adâncirea diferențelor economice dintre țări și creșterea inegalității distribuției veniturilor și a consumului între indivizi;

13. Tendința concentrării de capital, sub forma corporațiilor, a achizițiilor și a fuziunilor;

14. Ascensiunea comerțului intra-corporație, în fața celui inter-firme.

În mod sintetic, se poate spune că sistemul economic global se caracterizează prin concentrarea puterii și a schimburilor economice, prin inegalitate în accesul la resurse și în distribuția veniturilor și a consumului, dar și prin interdependență și, de aici, prin vulnerabilitate în fața propagării crizelor.

În particular, sub aspect monetar și financiar, globalizarea are 4 moduri de manifestare (Moreau Defarges, 2004, p. 70):

1. Creșterea ponderii operatorilor privați, care joacă în permanență între piețe, ceea ce face ca marile piețe să scape de sub controlul statelor și al marilor bănci.

2. Supunerea autorităților publice la piețe, astfel că băncile centrale nu controlează fluxurile.

3. Sistematizarea concertării. De exemplu, în 1975 se creează G7 (SUA, Japonia, Germania, Franța, Anglia, Italia, Canada), devenit G8 prin includerea Rusiei. Acest grup informal este însă un club al bogaților occidentali, care îi exclude pe noii creatori de bogăție, cum ar fi China.

4. Solidaritatea mondială este haotică. De exemplu, Mexicul și Argentina au primit ajutoare masive din partea Fondului Monetar

Eqpvkpwctgc "ceguvwk" xqnwo "q" rwvg k
volumul de pe

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

ucw "fkp" nkdt tkkng "pqcuvtg" r

ISBN 978-973-1703-41-1

Conținutul acestui volum nu
reprezintă în mod necesar
punctul de vedere al Editurii
Lumen sau al finanțatorilor.

Publicat cu finanțarea:

media
LUMEN
www.EdituraLumen.com

www.EuroMarket.ro
Design, Prints, Web sites
E-commerce applications